

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

Rekenen als basisvaardigheid binnen het toezicht

Ronde tafel Panamaconferentie 2023
1 en 2 juni 2023

Bauke Milo en Heleen Vinckemöller

Inhoud

1. Wettelijke taak inspectie

2. Basisvaardigheden
 - a) binnen toezicht
 - Bestuursgesprek
 - Vierjaarlijks bestuursonderzoek
 - Onderzoek naar risico's
 - Themaonderzoek
 - b) bij landelijk/regionaal onderzoek

Taken inspectie vlg WOT

> Artikel 3. Taken

> 1 De inspectie heeft de volgende taken:

- a. het toezien op:
 - 1°. de naleving van de bij of krachtens een onderwijswet gegeven voorschriften,
 - 2°. de naleving van de bij of krachtens de Wet kinderopvang gegeven voorschriften, voor zover het betreft de voorschoolse educatie op kindercentra,
- b. het bevorderen van:
 - 1°. de ontwikkeling, in het bijzonder van de kwaliteit, van het onderwijs aan en het bestuur van instellingen als bedoeld in de onderwijswetten met uitzondering van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek voor zover het niet betreft het onderzoek bedoeld in artikel 12a, derde lid,
 - 2°. de kwaliteit van de uitoefening van de taken van de samenwerkingsverbanden,
 - 3°. de kwaliteit van de uitoefening van de taken van de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven, en
 - 4°. de ontwikkeling, in het bijzonder van de kwaliteit, van het stelsel van hoger onderwijs, met inbegrip van het stelsel van accreditatie, bedoeld in artikel 1.1, onderdelen q, r en s, van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek.
- c. het beoordelen en bevorderen van de financiële rechtmatigheid door in ieder geval het verrichten van onderzoek naar de rechtmatige verkrijging van de bekostiging, naar de controlerapporten van de door het bestuur aangewezen accountant, naar de rechtmatigheid van de bestedingen en naar de rechtmatigheid van het financieel beheer, alsmede het beoordelen en bevorderen van de financiële doelmatigheid en het bevorderen van de financiële continuïteit van de bekostigde instellingen, de samenwerkingsverbanden en de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven,
- d. het rapporteren over de ontwikkeling van, in bijzonder van de kwaliteit van, het onderwijs en over de uitoefening van de taken door de instellingen, de samenwerkingsverbanden en de Samenwerkingsorganisatie beroepsonderwijs bedrijfsleven, in het bijzonder over de kwaliteit daarvan, en
- e. het verrichten van andere bij of krachtens de wet aan de inspectie opgedragen taken.

Basisvaardigheden binnen toezicht

Toezicht

- > Bestuursgesprek
- > Vierjaarlijks onderzoek besturen
- > Onderzoek nav risico's
- > Themaonderzoek
- > (Onaangekondigde onderzoeken)

Bestuursgesprek

- > Risico's?
- > Stand van zaken
- > Ontwikkelingen

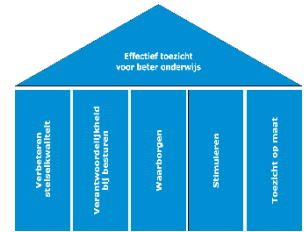

Bestuurstoezicht en basisvaardigheden

Stap	Basisvaardigheden
Analyse	Beeld inspectie (documenten: niveau, prioriteit, sturing)
Startgesprek bestuur	Beeld bestuur (gesprek: zicht, sturing)
Onderzoeksplan	Rol binnen onderzoek (plan)
Uitvoeren verificatieactiviteiten	Op werkvloer (rechtstreeks en/of via gesprekken)
Eindgesprek	Oordelen bestuur (zicht en sturing)
Rapportage	Idem
Afronding	

Onderzoek naar risico's

- > Invulling nav risico's, maar in principe de meest belangrijke standaarden
- > Data-triangulatie
- > Conclusie: voldoende, onvoldoende of zeer zwak
- > Basisvaardigheden betrokken bij OP (ook OP0), OR en SKA

> **Kwaliteitsgebieden:**

- OP: Onderwijsproces
- VS: Veiligheid en schoolklimaat
- OR: Onderwijsresultaten
- SKA: Sturen, kwaliteitszorg en ambitie

Themaonderzoek

- › Steekproef Kwaliteitsonderzoeken
 - Ook OP0

- › Specifieke thema's
 - Rekenen kan onderdeel zijn

Opdracht

In groepjes bespreken:

- › Welke vragen roept dit op?
- › Wat betekent dit voor jouw rol in het veld

Terugkoppeling

Onderzoek naar rekenen-wiskunde

Basisvaardigheden rekenen- wiskunde in het basisonderwijs (2008)

Themaonderzoek
Basisvaardigheden rekenen-
wiskunde in het basisonderwijs |
Themarapport | Inspectie van het
onderwijs (onderwijsinspectie.nl)

Conclusies (1)

- Grootste deel scholen voldoende resultaten (tussentijds en eind)
- Aanbod voldoende, maar vaker onvoldoende zijn:
 - geven van uitleg
 - bevorderen van strategisch denken
 - analyseren van vorderingen
 - aanpassen inhoud en aanpak obv analyse
 - omgaan met verschillen
- Rekenzwakke scholen blijven achter bij rekensterke scholen op onderdelen van:
 - kwaliteitszorg
 - leerstofaanbod
 - didactisch handelen
 - zorg en begeleiding
 - de actieve en zelfstandige rol van de leerling

Conclusies (2)

- Onderwijstijd hangt samen met resultaten
- Verschil met taal:
 - meer rekensterke én –zwakke scholen dan taalzwakke en –sterke scholen
 - in rekenonderwijs meer ontwikkelingen, die niet in alle scholen in dezelfde mate zijn doorgevoerd
 - veel meer scholingsactiviteiten taal dan rekenen

Opbrengstgericht werken bij rekenen-wiskunde in het basisonderwijs (2010)

Themaonderzoek

Opbrengstgericht werken bij
rekenen en wiskunde in het
basisonderwijs | Themarapport |
Inspectie van het onderwijs
(onderwijsinspectie.nl)

Belangrijkste conclusies (1)

> **Schoolniveau**

- Kwaliteitszorg zwakke schakel: vooral analyse resultaten, geen doelen
- Professionele, opbrengstgerichte cultuur ontbreekt bij relatief veel scholen: goede resultaten en hoge verwachtingen van leerlingen

> **Groeps- en leerlingniveau**

- Benoemen lesdoelen en achteraf evalueren is aandachtspunt
- Ook leerstrategieën, (procesgerichte) feedback en hanteren van hoge verwachtingen vragen aandacht
- Aanbod zorgleerlingen (+ en -) beperkt op orde
- Analyses van leervorderingen te vaak onvoldoende (ook leerwinst)

Belangrijkste conclusies (2)

- Positief verband tussen resultaten en opbrengstgericht werken
- Scholen hebben kwaliteitszorg beter voor elkaar
- Leraren hebben hogere verwachtingen en hebben afstemming van aanbod en instructie beter voor elkaar.
- Procesgerichte feedback ook duidelijke plaats in lessen
- Betere zorg op basis van grondiger analyse

Automatiseren basisbewerkingen
rekenen-wiskunde (2011)

Automatiseren basisbewerkingen
bij rekenen-wiskunde | Rapport |
Inspectie van het onderwijs
(onderwijsinspectie.nl)

Conclusies

- Aanbod automatiseren voldoet aan kerndoelen
- 75% besteedt dagelijks 10 minuten aan automatiseren
- 60% is tevreden over aanbod, vrijwel alle scholen gebruiken aanvullend(e) materiaal/programma's
- 50% heeft doorgaande lijn in aanbod

- Tevreden scholen gebruiken minder aanvullend materiaal, maar deze scholen behalen lagere opbrengsten, volgen ontwikkeling Ilen minder goed en hebben kwaliteitszorg minder goed op orde
- Relatie gevonden tussen kwaliteit onderwijs en rekenresultaten: aanbod, afstemming, volgen ontwikkelingen en zorg
- Gerichte kwaliteitszorg beperkt, maar rekensterke scholen evalueren wel meer gericht

Reken- en wiskundeonderwijs aan
(potentieel) hoogpresterende
leerlingen (2019)

Reken- en wiskundeonderwijs aan
(potentieel) hoogpresterende
leerlingen | Themarapport |
Inspectie van het onderwijs
(onderwijsinspectie.nl)

Aanleiding

Internationaal onderzoek (TIMSS en PISA) laat zien dat:

- aandeel hoog en excellent presterende leerlingen daalt
- aandeel po-leerlingen dat rekent op
 - hoog niveau: van **50%** in 1995 naar **37%** in 2015
 - geavanceerd niveau: van **12%** naar **4%**
- aandeel vo-leerlingen dat excellent presteert voor wiskunde:
7,3% in 2003 naar **3,2%** in 2015

Belangrijkste conclusies

- Huidige reken- en wiskundeonderwijs daagt (potentieel) hoogpresterende leerlingen **onvoldoende** uit om tot een hoger niveau te komen
- Onderzochte kenmerken reken- en wiskundeonderwijs op de meeste scholen en afdelingen **niet** structureel aangetroffen
 - op meeste scholen/afdelingen wel in een les, maar niet structureel binnen de school/afdeling
 - op slechts een enkele school/afdeling meerdere kenmerken structureel zichtbaar
- Enkele (zwakke) verbanden tussen onderzochte kenmerken en de reken- en wiskunderesultaten

Belangrijkste conclusies

Niveau van de leraar

- onvoldoende zicht op leerlijnen en referentieniveaus
- geen onderwerp voor professionalisering
- hoge verwachtingen niet altijd merkbaar

Niveau van de les

- **po** en **so** gebruiken uitdagende materialen, gebruik nog vaak ad hoc

vo gebruikt uitdagend materiaal veel minder

- **po** en **so** veel vaker verkorte instructie dan **vo**
niet vaak verdieping in de instructie
- afstemming verwerking veel vaker in **po** en **so** dan in **vo**
- in **po** en **so** veel zelfstandig werken (veelal buiten het lokaal)
- specifieke feedback komt weinig voor

Niveau van de school

- op weinig scholen een doorgaande lijn
- **po** en **so** signaleren vaker dan in **vo**, maar extra begeleiding of ondersteuning komt weinig voor
- beperkte aandacht in kwaliteitssysteem van scholen

Niveau van de leerling

- ongeveer 30% presteert in groep 8 hoog op toetsen lovs
- weinig leerlingen presteren hoog in derde leerjaar vo
- hoogpresterende leerlingen zijn redelijk gemotiveerd voor het vak rekenen-wiskunde

Zo kunt u ons bereiken:

www.onderwijsinspectie.nl

www.onderwijsinspectie.nl/contactformulier

088-669 60 60